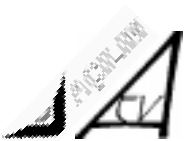

ÇOCUK EĞİTİMİ ÜZERİNE

ÜBER KINDERERZIEHUNG

- Informationen für Eltern in türkischer Sprache -

AEV - Ausländischer Elternverein München e.V.
AÇILIM - Präventive Arbeit mit Migrantenfamilien

Çevresel, yapısal ve sosyal koşulların çocuğun gelişimindeki rolü büyüktür. Ancak alt sosyal katmanlarda bulunduğumuz gerçeği, ne değişmez bir yazgıdır ne de çoğu çocuğumuzun içinde bulunduğu çıkmazı tek başına açıklamaya yeterlidir. Çocuğun gelişimindeki en belirleyici etken aile içindeki eğitim ile anne-babası ve yakınlarıyla yaşadıklarıdır.

Wir möchten hier folgenden FreundenInnen einen besonderen Dank aussprechen, die uns mit Korrekturhinweisen, Vorschlägen und Denkanstößen unterstützt haben.

Dr. Lidwina Genovich-Unterberger,
Dipl. Psychologin, Psychotherapeutin
Birsen Kahraman, Dipl. Psychologin
Tamer Miser, Jugendgerichtshelfer
Şelale Çağlayan, Erzieherin

Düzeltilme, öneri ve düşünceleriyle bizi destekleyen aşağıdaki dostlarımıza özel olarak teşekkür ederiz

Dr. Ahmet Toprak,
Dipl. Pädagoge, Anti-Aggressivitäts-Trainer
Rizkallah Saratli,
Politologe, Soziologe M.A., Familientherapeut
Mustafa Savaş
AEV Çocuk Tiyatrosu Yöneticisi

Ausserdem bedanken wir uns beim Ausländerbeirat der Landeshauptstadt München für die Unterstützung bei der Verteilung der Broschüre.

Text / Metin:

Dr. İlhami Atabay, Pädagoge MA, Psychologe
Ali Poyraz, Sozialpädagoge

Herausgeber / Yayınlayan: AÇILIM - Präventive Arbeit mit Migrantenfamilien
AEV - Ausländischer Elternverein München e.V.

Bezug / Dağıtım:

AÇILIM: kostenlos / ücretsiz

Gestaltung / Mizanpaj:

Ali Poyraz

Auflage / 1. Basım:

5000, November/ Kasım 2002

**Ausländischer
Elternverein
München e.V.**

Goethestr. 28/II Rgb., 80336 München
Tel: 089 – 438 91 64, Fax: 089 – 538 91 36
@: aev-muenchen.de

Zuschussgeber: Landeshauptstadt München Stadtjugendamt

Präventive Arbeit mit Migrantenfamilien

Rosenheimer Str. 135, 81667 München
Tel: 089 – 44 11 97 80, Fax: 089 – 44 11 97 81
@: ali.poyraz@aka-muenchen.de
Internet: www.acilim.de

Träger: AKA - Aktiv für interkulturellen Austausch e.V
Zuschussgeber: Landeshauptstadt München Stadtjugendamt

İçindekiler

Giriş	4
Sevgi	6
Tedbir	6
Aşırı tedbir özgüven duygusunu engeller	6
En büyük yatırım: zaman ayırmak	7
İyi bir örnek bin nasihata bedeldir	7
Katılım, işbirliği, aile içi demokrasi	8
Sınırlar – Kurallar - Anlaşmalar – Cezalar	9
İç disiplin – dış disiplin - itaatkarlık	10
Tutamayacağınız sözleri vermeyin, tehlikeli tehditler savurmayın	11
Çocuk şımarık doğmaz, yapılır	12
Çocuğa saygı: “Hayır”ın anlamı “Hayır”dır	12
Küçük düşürmek çocuğu büker, övgü ve takdir güçlendirir	13
Hediye, ödül	14
Oyun, oyuncak, arkadaş	14
Dil	16
Kreş, anaokulu	17
Çocuktan yapamayacağı şeyleri beklemeyin	19
Çocuğa, onu büken görevler yüklemeyin	19
Yalan ve Gizlilik	19
İsteğe karşı evlendirme	20
Gençlik Daireleri ile çelişkiler	21
“Başkaları ne der?” kaygısı ve ayıplar	21
Bir anlık öfke	22
Eşler arası tartışma ve çatışmalar	23
Aile içi şiddet: kırılan kalp tamir olmuyor	24
Ayrılma, boşanma ve çocuk	24
Eşimizden boşanabiliriz, çocuğumuzdan değil!	
Çocukla birlikte oturmayan anne veya baba	25
Çocuğu laf taşıyıcısı yapmayın, taraf tutmaya zorlamayın	25
Anne-babadan ayrı kalma	26
Bir daha: çocuğa ayrılan zamanın önemi	27
“Ben annemden/babamdan böyle gördüm!”	28
Kaynakça / Quellen	28
Pulsuz Dilekçe	29
Eğitim ve Aile Danışmanlıkları	31
Faydalı Kitaplar	31
Belediye Kütüphanesi	31
Çocuk Yaşadığını Öğrenir	32

Giriş

Bizler gibi sosyal piramidin alt basamaklarında bulunan ve üstelik çok farklı kültürel kökenden gelen azınlıkların durumu gerçekten kolay değildir. Fırsat eşitliği bazı önemli alanlarda sözde kalmaktadır. Devlet ve sosyal sistem, esas olarak çoğunluk toplumunun gereksinim ve çıkarlarına göre yapılandırılmıştır. Değiştirilmesi güçtür ve esas olarak siyasal mücadele yoluyla mümkündür. Bu nedenle de *“Nasılsa bir şey değişmeyecek!”* şeklindeki kaderci bir anlayışla çoğunluk toplumunun kenarında durmaya rıza göstermemek gerekir. Yılmadan bu toplumun sosyal, kültürel ve siyasal yaşamında, örgüt ve partilerinde yer almaya, söz sahibi olmaya çaba göstermek tek çıkar yoldur. Çocukları buna hazırlayıp teşvik etmek, azınlıkların, hele durumundan memnun olmayan, haksızlığa uğradığı duygusunda olan azınlıkların yaşamsal görevidir. Eşitlik mücadelesinde küçümsenmeyecek oranda yol katedilmiş, çoğunluk toplumu içinde önemli müttefikler kazanılmıştır. Ancak kazanılmış haklar bile kaybedilebilir. Bunu akılda tutarak işin ucunu bırakmamak gerekir. Ama şunu unutmayalım: bu işin sadece bir yanıdır.

Toplumsal piramidin alt basamaklarında bulunmamız sadece sistemin bir *“oyunu”* değildir. Almanya’dan çeşitli açılardan çok daha geri bir toplumdan geliyoruz. Çoğumuz yeterli bir okul ve meslek eğitimi almadı, alamadı. Gerçi gelişim sürekli düzelme yönünde, ama oldukça yavaş. Okul ve meslek eğitimi alanında gençlerimizin başarı oranı düşük. Buna karşılık suç işleme oranları

oldukça yüksek. Bunu görüyoruz, sızlanıp, şikayet ediyoruz. Bu konuda gençleri suçlamak yerine, eleştirileri biz anne-baba olarak kendimize yöneltmeliyiz. Çocuğumuza ne kadar zaman ayırıyoruz? Ama gerçekten zaman!

Anne-babanın Almanca bilgisi yetersizse, bunun okul başarısına etkisi olabilir. Ancak bu, dışardan destek bularak tamamen veya kısmen giderilebilir. Bunun sayısız örnekleri var. Dışardan alınacak destekler ise çocuklukta kazanılmış yetenek, beceri, özgüven, girişimcilik, dayanıklılık gibi temeller üstünde yeşerebilir. ***Ne anaokulu ve ne de okul, ailede verilmemiş - özellikle manevi ve eğitsel - desteği tamamen gideremez; anne ve babanın sorumluluğunu üstlenemez.***

Bir çok azınlık, çoğunluk toplumunda kabul görmek ve sağlam bir sosyal statüye kavuşmak için çocuklarının iyi bir eğitim görerek toplumda etkin konumlara gelmeleri için özel çaba sarfeder. Tüm güçlerini bu yöne seferber eder. Bizler arasında da çocuklarının lise mezunu olması için çaba sarfedenler az değildir. Bu olumlu, haklı bir istek ve hedeftir, ancak bunun esas temeli okul öncesi çağda atılmaktadır. Temel ilke, çocuklarımızın başarabilecekleri, yeteneklerine uygun bir meslek öğrenmeleri için yönlendirilmeleri olmalıdır. Kendini ve ailesini geçindirebilecek bir meslek sahibi, yeniliklere açık ve ayak uydurabilen, kendisiyle ve toplumla barışık bir kişi, işte istediğimiz bu değil mi? Sayıca yani nicelik açısından büyük bir azınlığız. Nitel açıdan da hakkettiğimiz toplumsal ağırlığa ulaşmak için en büyük görev biz anne-babalara düşmektedir.

Bu küçük broşür anne-babalara ve anne-baba adaylarına özellikle küçük çocuk eğitiminde dikkat edilecek noktalara işaret etmekte ve önerilerde bulunmaktadır. Broşürün esas amacı bir reçete sunmak değildir. Çünkü konu hazır bir reçete verecek kadar kolay değil, karmaşıktır. Her ailenin tarihçesi, üyeleri, içinde bulunduğu sosyal ortam ve etkilendiği dış etkiler benzer gibi görünse de büyük farklılıklar içerir. Broşürün amacı, çocuk eğitiminin, özellikle küçük çocuk eğitiminin önemine dikkat çekmek, anne-babalara bu konuda duyarlı olmak, düşünmek ve gerektiğinde danışma olanaklarından yararlanmak yönünde itkiler vermekle sınırlıdır. Yanılgılar olabilir ve sorumluluğu bizlere aittir.

Bu broşürün hazırlanmasında psikolog, pedagog Dr. İlhami Atabay'ın AÇILIM adına bir dizi dernek ve kuruluşta verdiği "Nasıl Bir Çocuk Eğitimi" konulu konferanslardaki izlenimlerden ve dinleyicilerin getirdiği görüş ve konulardan hareket edilmiş, ayrıca kaynakçada gösterilen kitaplardan yararlanılmıştır.

Ali Poyraz

Dr. İlhami Atabay

Sevgi

Çocuğun anne ve babanın kayıtsız şartsız sevgi ve şefkatine ihtiyacı vardır. Çocuğa gösterilecek sevgi koşullara bağlanamaz. “Şunu yaparsan seni severim, bunu yapmazsan seni sevmem” gibi sözler çocuğun duygusal yaşamını sarsar, tereddüt, kuşku ve bunalımlara düşmesine yol açar. Kızgınlık anında “Artık seni sevmiyorum” gibi sözler sarfetmekten kaçının. Ayrıca kızgınlığınıza rağmen sevginiz devam etmektedir ve etmelidir. Çocuğun en büyük güven dayanakları anne ve babasıdır. Hangi ortamda olursa olsun, anne ve babanın sevgisinden emin olmak zorundadır. Büyük hatalar yapsa da tepkiniz, sevginizi geri çekmek şeklinde olmamalıdır, aksine onu sevdiğiniz için kendisini bu hataların zarar ve olumsuz sonuçlarından korumak istediğiniz için tepki gösterdiğinizi anlatınız. Sevgi ve ilgi sürekli ve tutarlı olmak zorundadır. **Kızgınlıkla sevgi arasında bağ kurulamaz. Sevgi pazarlık unsuru yapılamaz.**

Ayrıca babalar da kız-erkek ayrımı yapmadan çocuklarını doğumdan itibaren kucaklamalı, sevecen duygularla bağrına basmalı, sevgisini bedensel düzeyde de göstermekten kaçınmamalıdır.

Tedbir

Çocuğun yaşam ortamını güvenli duruma getirmek, anne-babaların görevidir. Evin düzenlenmesini küçük çocuğun emniyetini göz önüne alarak yapmak, tehlikeli nesnelere ulaşamayacağı yerlere koymak, kilitlemek vs. gerekir. Bu konuda pratik çözümler bulmak sizin yaratıcılığınıza kalmıştır. Tehlikeli nesnelere sürekli olarak izah etmek, gelişim düzeyine göre gözetim altında çocuğun tanınmasını sağlamak doğru olur. Çocuk yetiştiren herkes, bu süreç içinde birçok eşyanın kırılacağını da bilir. Önemli olan çocuğun sağlığına zarar gelmesini önlemek, tedbirleri önceden almaktır.

Aşırı tedbir özgüven duygusunu engeller

Aşırı titizlik ve korkudan çocuğa bir yığın eşyayı elleyip incelemesini yasaklamak, bunları tanınmasını, olası tehlikeleri öğrenmesini engeller, bu da gelişimi açısından zararlı olur. Ayrıca hayat dikensiz gül bahçesi değildir. Çocuğun gözetiminiz altında dikenleri de öğrenmesi gerekir. Aşırı koruma, kollama ve müdahale çocuğun girişimci ruhunu ve kendi başına karar verme yeteneğini köreltir, bağımsızlaşmasını engeller. Gerçek yaşamda ise herkes yapması gereken ve yaptığı işlerden sorumludur. Kendi ayakları üstünde

durması, kararlar verip uygulaması gerekir. Eli suya sabuna dokunmadığından mücadele gücü gelişmemiş gençler aldıkları ilk darbelerde, içlerine çekilebilirler, asalaklaşabilirler. Zorluklardan kaçıp kendilerine “sığınabilecekleri bir hayaller dünyasını” sunan alışkanlık ve bağımlılıklara tutsak olabilirler. Yani çocuklarının, özellikle oğullarının “elini suya sabuna dokundurmadıklarıyla” övünen anne-babaların iyi niyetleri, kötü sonuçlar verebilir.

En büyük yatırım: zaman ayırmak

Çocukla oynamak, gezmek, konuşmak, onu dinlemek, sorularına cevap vermek, bilmediğiniz konuları birlikte araştırmak, işte zaman ayırmak budur. Sevgi ve ilginizi göstermenin en güzel yolu budur. Seyretmek istediğiniz filmi kaçırmamak için çocuğu yanınıza alıp televizyonun karşısına oturmak, zaman ayırmak değildir. Amaç zaman geçiştirmek değil, onunla dolu dolu zaman geçirmektir.

Çocuk çoğu kez kendisiyle ilgilenmeniz için, dikkatinizi çekmek için yaramazlık yapar. Bu nedenle görev savmak anlamında değil, çocuğa samimi olarak ve mümkün olduğunca bol zaman ayırarak onun da zevk alacağı uğraşları birlikte düzenleyiniz.

Çocuk yaramazlık yaparak, bağırıp çağırarak sizden istediklerini koparıyorsa, yani siz de tutarsız davranarak başınızdan savmak için veya susturmak için onun isteğini iyi bulmamanıza rağmen yerine getiriyorsanız, çocuğun bundan öğrendiği, bu yöntemle isteklerine ulaşabildiği olacaktır. Bu nedenle çocuk usluysen onunla ilgilenin, memnuniyetinizi belli edin.

İyi bir örnek bin nasihata bedeldir

Kendinize nasıl davranılmasını istiyorsanız çocuğunuza da öyle davranın. Ona nazik ve saygılı davranırsanız o da size öyle davranacaktır. Kabalık kabalığı, hırçınlık hırçınlığı doğurur.

Çocuk anne ve babayı örnek alır. Biz çocuğun yanında kaba saba konuşursak, o da kaba saba konuşmayı öğrenir. Biz kırmızı ışıkta karşıya geçerse, o da geçer. Çocuğumuzun yapmasını istemediğimiz şeyleri bizler kesinlikle yapmamalıyız. Yoksa bizi ciddiye almaz.

Ayrıca doğruluk, dürüstlük, adillik, tahammül, sebat gibi sosyal ilişkilerde büyük önem taşıyan kavramların uygulamasını çocuk sizden öğrenecek ve sizi örnek

alacaktır. Bu nedenle önemsiz gibi görünse bile gerçeğe uymayan şeyleri çocuğun yanında söylememek gerekir.

Örneğin grup içinde oyuncakları kullanmanın herkesin hakkı olduğunu, sıraya uyulmazsa kendisinin de zarar göreceğini anlatarak, adalet duygusunu, tahammül yeteneğini pekiştirmek gerekir. Tahammül ve sebat yeteneği yeterince gelişmemiş çocuklar ilerde fazla zaman isteyen uğraşı ve işleri yarıda bırakabilirler. Daldan dala sıçrarlar. Bunun okul yaşamında olumsuz etkileri olabilir.

“Ben senin yaşındayken ...” diye başlayan nasihatlar ilk kez çocuğun ilgisini çeker. Bunlar tekrarlandıkça etkisini yitirir, *“Benim gibi ol!”* mesajına dönüşür. *“Temcit pilavı”* gibi ısıtılıp ısıtılıp öne sürülen şeyler tat kaçırır.

Katılım, işbirliği, aile içi demokrasi

Ev işleri bitmez. Erkek ve kız ayırmadan, çocuğunuzu yaşına göre yaptığınız işlere mümkün olduğunca katın. Çamaşırı birlikte makineye koyabilir, asabilir, bulaşığı birlikte yıkayabilir, yemeği birlikte hazırlayabilir, sofrayı kurup kaldırabilirsiniz, etrafı toplayıp temizleyebilirsiniz. Büyüklerin yaptığı işlere katılmak, çocuğun gururunu okşar ve onu mutlu eder, bir yığın şey öğrenir ve sıkıntıdan bağırıp sizi rahatsız etmez. Doğal olarak bu işler çok daha uzun sürecektir, bunu göze almak zorundasınız. Buna karşılık çocuğunuz durmadan mızımızlanmayacak, bağırıp çağırmayacaktır. Bundan hem siz hem çocuğunuz kârlı çıkacaktır.

Çocuğa ilerleyen yaşına göre becerebileceği, sınırlı fakat artık sorumluluğunu kendisi taşıyacağı sürekli görevler verin. Bu ona gurur vereceği gibi sorumluluk duygusunu ve özgüvenini pekiştirecektir.

Ayrıca erkeklerin ev işlerinde hanımlarına yardımcı olmaları, *“Ben evin geçimini temin ediyorum”* diyerek kenara çekilmemeleri evde huzur ortamına katkıda bulunur. Bir hafta çocuğa bakmak zorunda kalıp elleri ayağına dolaşan erkekler, çocuk büyütmenin ne zor olduğunu zaten bilirler.

Çocuk deyip de geçmeyin. Çocuk başlı başına bir şahsiyettir. En küçük yaşlardan itibaren yaptığınız işleri açıklayın, ***bilhassa onu ilgilendiren bütün konuları onunla görüşün, fikrini alın ve birlikte karar verin.*** Onun isteklerine hayır dediğiniz zaman nedenini samimi ve doğru olarak açıklayın, geçiştirmeyin. Kendi isteklerinizi de toplumsal kural ve yasaların sınırlarını aşmadığı sürece mantıklı ve tutarlı biçimde kendisine açıklayın. Bu tutum çocukla aranızdaki ilişkilerin açık ve samimi olmasını sağlar, size güvenini artırır. Çocuğun ilerde yaptıklarını ve yaşadıklarını size çekinmeden anlatmasına katkıda bulunur.

Aile meselelerinde tüm üyelerin konumlarına göre kararlara katılmaları, anne ve babanın gerçek bir eşitlik içinde aile yaşamını düzenlemeleri, yaşamın güzel ve sorunlu yanlarını paylaşmaları kısaca aile içi demokrasi, hem mutlu bir yaşamın ve hem de ileriye yönelik başarılı bir eğitimin temelidir denebilir. Özellikle anne ve babanın tüm önemli kararları eşitlik anlayışı içinde birlikte vermeleri en güzel ve en sağlıklı örnektir.

Tek elden otoriter yönetim, kararlara gerçek bir katılım olmadığı için, kararla kendisini özdeşleştirmeyen aile üyelerinde sorumluluk duygusunu zayıflatır. Açık veya gizli korku, geçici bir süre itici güç olur. Demokratik katılımın uygulandığı aile tiplerinde sorumluluk taşıyan çocukların yetişmesi olasılığı çok daha yüksektir. Demokratik katılım lakaytlık, sınır tanımazlık ve sorumsuzlukla karıştırılmamalıdır.

Ayrıca babaların çocukla ilişkileri doğrudan doğruya olmalı, çocuk istek ve sorunlarını babasına annesi üzerinden aktarmamalıdır. Kaynağı korku olan saygı biçimseldir. Aynı şekilde annenin “*Bak baban gelirse görürsün!*” gibi korkutmaları kendisinin aciz ve güçsüz olduğunu gösterir. Aile içinde büyük-küçük herkesin birbiriyle diyalog kurması en sağlıklı yöntemdir.

Sınırlar – Kurallar - Anlaşmalar – Cezalar

Çocuğa koyulan sınırlar mantıklı ve onu tehlikelerden koruyucu olmalıdır. Konulan sınırın nedeni, çocuk bunu zaman içinde kavrayıncaya kadar anlatılmalıdır. Anlamsız, ıvır-zıvır konularda koyulan yasaklara kimse uymaz. Yasaklar ciddiyetini kaybeder, yalan ve gizliliği teşvik eder.

En iyi yöntem anne, baba ve çocuğun birlikte çocuğun yaş ve durumuna göre uyulması mümkün kurallar kararlaştırmaları ve anlaşmalar yapmalarıdır. Çocuğun kuralların belirlenmesine katılması, bunların onun için daha bağlayıcı olmasına katkıda bulunur. Kuralları tutarlı ama aşırı katılıkla uygulamamak gerekir. Kuralın ciddiyetini zedelemekten arada bir esneklikle uygulamak yerinde bir davranıştır. Ancak istisnalar kuralı sulandırıp bozacak boyut ve sıklıkta olmamalıdır. Çocuğun ilerleyen yaşına ve değişen gereksinimine göre anlaşmaları yenilemek gerekir. Sizi ilgilendiren kurallara sizin de uymanız, verdiğiniz sözleri tutmanız, en doğru yol olacaktır. Anne ve babanın her ikisi de kuralları aynı tutarlılıkla uygulamalıdır. Farklı uygulamalar tereddütlere yol açabileceği gibi, işin ciddiyetini yok eder, çocuk anne ve babayı birbirlerine karşı kullanabilir. Eşler arasında ortam gergin dahi olsa, çocuğa şirin görünme, tarafınıza çekme düşüncesiyle kuralları çiğnemeyiniz. Çocuk yaz-boz tahtası değildir.

Küçük çocuklar birlikte alış-verişe gitmekten hoşlanırlar ve illa da kendilerine de bir şeyler almak isterler. Bu konuda kesin ve tutarlı uygulanan bir anlaşma

yapabilirsiniz, örneğin: “Kendine bir tek şey alabilirsin, fiyatı da en çok 50 Cent olabilir!” gibi.

Sınır ve kurallar özellikle yatma, kalkma, yemek yeme, diş fırçalama gibi konularda büyük önem taşırlar. Bunlara ilişkin kurallara özel itina göstermekte yarar vardır.

Ceza kötü bir eğitim yöntemidir. Ceza sadece sizin öfkenizi o an yatıştırabilir ve çocuğunuza da bir hata yaptığını gösterebilir. Ama ceza, hatayı gidermeyi öğretmez, doğru davranışın ne olduğunu göstermez. Çocuk nasihattan çok anne ve babasının birbirlerine ve başkalarına karşı davranışlarından öğrenir. Örneğin siz başka birisine yalan söylüyorsanız, çocuk bundan yalan söylemenin bir mahsuru olmadığını öğrenir ve uygular. Çocuğun örnek aldığı ilk ve en önemli insanlar anne ve babasıdır, kendisine bakan insanlardır.

Ceza vermekten kendinizi alıkoyamıyorsanız, nedenini iyice anlatınız. Bu durumda vereceğiniz ceza kesinlikle bedensel örseleme, acı verme, manevi yaralama şeklinde ve onur kırıcı olmamalıdır. Bu tür uygulamalar kanun tarafından yasaklanmıştır. Muhakkak ceza vermek istiyorsanız, önemli ve tehlikeli bir hatanın hemen arkasından, tazesini tazesine daha unutulmadan hatayla ilişki içinde, ölçülü, abartısız ve sınırlı ve kısa bir süre için veriniz. Örneğin çocuğunuz tenbihlerinize rağmen kırmızı ışıkta karşıya geçtiyse, bunun tehlikesini bir daha anlatıp, “Bugün öğleden sonra parkta iki değil en çok bir saat oynayabilirsin!” şeklinde bir yaptırım uygulayabilirsiniz. Ama ağlayıp zırlayarak kararınızı geri aldırtırsa amacınızın tersine ulaşmış olursunuz.

Ayrıca çocuğun hatası durmadan başına kakılmamalıdır. Olur olmaz nedenlerle ceza vermek, cezaların etkisiz kalmasına yol açar. Çocuk cezayı göze alarak bildiğini okur. Ufak tefek hataları görmezlikten gelmek, kendi sinirlerinizi korumak açısından da iyi bir yöntemdir. Tekrarlayalım: ceza ve ceza tehdidi sorunları çözmede etkin ve kalıcı çözüm olamaz, bir sindirme yöntemi olarak karakter deformasyonuna yol açabilir.

İç disiplin – dış disiplin - itaatkarlık

Bir çok anne-baba çocuğundan dediklerini kayıtsız şartsız yapmasını bekler. Çok kez beklenen neredeyse askeri itaattir. Büyüklere saygı da sık sık biçimsel düzeyde ele alınır. Uzun vadede önemli olan ise insanın önemli kararları kendi başına verebilme yetenek ve cesaretini kazanmasıdır. Mantıksız ve haksız istemlerle karşılaştığı zaman kendinde direniş gösterme gücünü bulabilmesidir. Bu durumlarda körü körüne itaat göstermeye karşı çıkmak bir erdemdir. Çocuğun sosyal yaşamdan soyutlanmayacak kadar, uyum sağlayabileceği oranda dış disiplini kazanması, ama “Bizde töre böyledir!”

gerekçesinin arkasına sığınarak kendisinin aşırı itaatkarlığa zorlanmaması, eğitim hedefi olarak belirlenmelidir.

“Saygısızlık yapma! Büyükler konuşurken küçükler söze karışmaz, konuşmaz!” sözleri ile lafi ağızına tıklan çocuktan beklenen *“sus pus”* oturmasıdır. Doğasının tersine, hareket etmeden oturacak ve ağızını da açmayacaktır. Böylece *“uslu, akıllı çocuk”* sıfatına layık olacaktır. Çocukların da düşüncelerini söyleme hakkı vardır ve bu saygısızlık değildir, tam tersine görüşünü belirtmesi ve büyükler tarafından dinlenilmesi çocuğun özgüvenini artırır. *“Usluluk”* adına *“çekingен çocuk”* yetiştirmeyi hiçbirimiz istemeyiz.

Yaşamda başarılı ve de mutlu olabilmek için sadece parlak bir zeka ve çalışkanlık yeterli değildir. Hedefe ulaşmak için, olanak ve yeteneklerini iyi tanıyıp iç disiplinle, sabır ve sebatla, sistemli ve programlı çalışmak, insanlarla olumlu sosyal ilişkiler kurmak gereklidir. Bunun da temeli erken çocukluk döneminde atılır. Sonradan kazanılması çok daha güçtür. Çerçevesi mantıkla çizilmiş, karşılıklı anlaşmalarla belirlenmiş ve anne babanın birlikte ve tutarlılıkla uyguladıkları sınırlar içinde ve de katılımcı bir demokratik aile yapısı içinde çocuğun özgürce gelişebilmesi, iç disiplin ve sorumluluk duygusunun temelinin atılması için en gerekli taşlardır.

Tutamayacağınız sözleri vermeyin, tehlikeli tehditler savurmayın

Günlük hayatta bol bol söz verir, kısa bir süre sonra da unuturuz. *“Oğlum uslu durursan, sana en güzel bisikleti alacağım”* gibi sözleri bol keseden vermeyin. Tutulması mümkün ve samimi bir niyete dayanan sözler verin.

“Yapma ulan, kafanı kırarım!” gibi tehditlerde bulunmayın. Kafa kırmanın yasak olduğunu ve ne korkunç sonuçları olduğunu her yetişkin bilir. Bu tür söz edenlerin çoğunun da zaten böyle bir niyeti yoktur. Unutmayalım: sözlerle uygulanan şiddetten bedensel şiddete giden yol oldukça kısadır.

Ağzımızdan çıkan sözleri önceden düşünmek gerekir. Bunların havaya söylenmiş sözler olarak kalmasını istemiyorsak ve sözlerimizin çocuğumuz tarafından ciddiye alınmasını istiyorsak, **yapılması mümkün ve yapmaya niyetli olduğumuz şeyleri söyleyelim.**

Çaresizlik duygusu içinde *“Uslu olmazsan polis seni alır götürür!”* *“O adam sana kızar!”* gibi kuru sıkı tehditlerle çocuk korkutulursa zararı bize olur. Söylenenlerin ciddi ve doğru olmadığını kavrayan çocuk zamanla doğru sözlerimize de inanmaz olur.

Çocuk şımarık doğmaz, yapılır

Mantıklı ve gerekli bir nedenden dolayı ölçüp biçerek “Hayır” dediğiniz bir durumda, çocuk ağlayıp zırlayıp size “Hayır”ınızı geri aldirtmayı başarıyorsa, yandınız demektir: Çocuğunuza ağlayıp zırlayarak hedefine ulaşabileceğini öğretmiş olursunuz.

Nelere “Hayır” nelere “Evet” diyeceklerini anne ve baba birlikte kararlaştırmak ve belirli bir eğitim yönteminde anlaşmaya varmak zorundadırlar. Farklı uygulamalar iyi olmayan bir eğitim yönteminden daha kötüdür. Büyük anne ve baba gibi yakın kişilerden de doğru bulduğunuz yönetime uymalarını isteyebilirsiniz. İyi izah ederseniz kırılmadıklarını göreceksiniz. Unutmamak gerekir ki, yanlış bir eğitim yönteminin kötü sonuçlarını siz ve çocuğunuz çekecektir, başkaları değil!

Ancak çocuğum şımarık olmasın diye lüzumsuz sertlik, asık suratlı davranış, sevgiyi göstermeme gibi yöntemlere baş vurmak, çocuğunuzla kaynaşma, birbirinizi canu gönülden dinleme, istek, arzu ve kaygılarını söyleyip paylaşma ortamını yok eder. Hem mantıki sınır ve kurallara uyup tutarlı kalabilir ve hem de sevginizi gösterebilirsiniz, bu durumda ne çocuk şımarır ne de size olan güven ve yakınlığını yitirir.

Ayrıca: “Hayırlarınızı” keyfi ve savurganca kullanmayın, önemli ve zararlı konulara ayırın, yoksa yıpranıp etkisiz kalırlar. “Saklarsan hırsız, söylersen arsız yaparsın” atasözünü unutmayalım.

Çocuğa saygı: “Hayır”ın anlamı “Hayır”dır

Çocuğun en büyük güvencesi anne ve babasıdır. İstek ve iradesine saygı gösterilen çocuklar, özgüven ve güçlü bir kişilik kazanırlar. Çocuğun onur ve şahsiyetine ilişkin sınırlara saygı göstermek şarttır. Örneğin çocuk öpülmek veya bir öpücük vermek istemiyorsa, buna saygı göstermek şarttır. Bizde sık rastlarız, “AAA, ne şeker çocuk” deyip çocuğu şapur şapur öpmeye kalkanlar az değildir. Çocuk istemiyorsa ne siz öpün, ne de en yakınınız dahi olsa başkalarının öpmesine müsaade edin, yoksa anne ve babasının kendisine sahip çıkmadığı duygusu doğar. Direniş göstermenin ve “Hayır” demenin bir fayda getirmedığı sonucuna varır. Kendine güveni ve direniş gücü olmayan korkak bir kişilik kazanabilir. Bunun faturası bir gün karşınıza çıkabilir.

“Ben ve kızım (veya oğlum) iki arkadaş gibiyiz, birbirimizden gizlimiz saklımız yoktur” gibi sözleri sık sık duyarız. Çocuğuyla böyle bir ilişki kurma özlemi yaygındır. Çocuklar anne veya babalarıyla arkadaş olamazlar. Çocuğun

isteklerini, düşüncelerini ve yaptıklarını anne-babaya korkmadan ve çekinmeden anlatabilmesi, sağlıklı ve sıcak bir ebeveyn-çocuk ilişkisinin göstergesidir. Olması özlenen de budur; ancak bu arkadaşlık ilişkisi değildir.

Özellikle ergenlik çağında çocukların anne-babalarıyla paylaşmak istemedikleri bir yığın şey vardır. Çocuklar gittikçe özerklik kazanmakta ve bağımsızlaşmakta, sadece kendilerine özgü özel yaşam alanları kurmaktadır. Yavaş yavaş delikanlı, genç kız olma sürecine girmiş olan çocuklar, kendi sınırlarına saygı gösterilmesi konusunda çok duyarlıdır. Odasının kapısını çalmadan pat diye içeri girmek, mektuplarını açmak, telefon konuşmalarını dinlemek, tekrar tuşuna basarak kiminle görüştüğünü öğrenmek istemek, gizli gizli odasını ve çekmecelerini karıştırmak gibi özel yaşam sınırlarını aşacak davranışlardan kaçınmak şarttır. Aksi tutum çok onur kırıcıdır ve güven ortamını zedeler, gizliliği teşvik eder. Çocuğunuzla olan güven ilişkisi sarsıldıysa veya yetersizse, oturup düşünmenizde, hangi hataları yaptığınız ve bunları nasıl düzeltebileceğiniz konusunda kafa yormanızda yarar vardır.

Küçük düşürmek çocuğu büker, övgü ve takdir güçlendirir

Çocuğunuzu gururunu kıracak ve küçük düşürecek şekilde başka çocuklarla karşılaştırmayınız. **Karşılaştırma alışkanlığını tamamen bırakmaya çalışınız.** Bunu özellikle başkalarının ve çocuğun arkadaşlarının yanında hiç yapmayınız. Siz bunla ona iyi örnekler gösterdiğinizizi düşünürken, bu karşılaştırmalar onun kendine olan güvenini sarsar, aşağılık kompleksine yol açabilir.

Aksine çocuğunuzu başarılarından dolayı övün, takdir edin. Övgü ve takdir, başarının motorudur. Dikkat edilecek husus övenin övgüsünde samimi olması ve övgünün hak edilmiş olmasıdır. Eleştiriyi gizleyip, allayıp pullayarak övgü biçiminde sunmak, zamanla sizin inanırlığınıza gölge düşürebilir. Eleştirilerinizi, nedenleriyle birlikte yumuşak bir şekilde açıkça söyleyiniz.

Ancak çocukta başarı elde etme isteğinin sadece övgü ve ödül beklentisine bağlanmamasına da dikkat etmek gerekir. Uğraşlar uzun vadede övgü ve ödül almak için değil, yaşamın sorunlarını çözecek yetenekleri kazanmak için olmalıdır. Bu nedenle sadece yaptığı işin güzel olduğunu söylemek yerine, neden ve niçin sizin hoşunuza gittiğini, varsa sizin gördüğünüz faydalarını belirtmek de yararlı olacaktır.

Hediye, ödül

Çocuğa küçük de olsa başarıları ve olumlu tutumları için küçük hediyeler, ödüller verin. Eğitim açısından hediyein kendisi değil neden verildiği önem taşır: *“Aferin, şu işi başardın, bunun için sana şu hediye veriyorum”* hediye ile başarının ilişkisini kurar ve çocuğu yeni başarılar elde etmeye sevk eder. Ancak bunun da dozunu kaçırmamak gerekir, olur olmaz durumda **çocuğu hediyeye boğmak, çocuğunuza sevgi gösterisi değildir**, karşılıksız hiç bir iş yapmama alışkanlığını doğurabilir. Ayrıca uğraşları, zevk ve görev amacından uzaklaşır, ödül ve övgü beklentisine bağlanır. Olur olmaz herşeyde övgü ve ödüle alışmış çocuk, bunlar gelmeyince, cezalandırıldığı kanısına bile varabilir.

Arsızlıkla elde ettiği şeyler, çocuğun sizi o anda rahat bırakmasını sağlayabilir. Ancak arsızlığa prim vererek ödüllendirdiğiniz sürece, bunun bir anlamda rüşvet olduğunu unutmayınız. Hediye/ödül ile rüşvet arasındaki ince sınırı gözden kaybetmemek gerekir.

“Getirdiğin her 1'e 20 Euro”, “Atacağı her gole 20 Euro” gibi sözlerle çocuğu başarıya yönelttiğimizi düşünmek büyük bir yanılgıdır. Getireceği notlara göre hediye, para tahaüdünde bulunmak, sağlıksız bir yöntemdir. İşimiz bizim açımızdan ne işlev görüyorsa, okul da çocuk için benzeri bir işlev görür. **Okula gitmek, her hangi bir engeli yoksa sınıfını geçmek için çaba göstermek, çocuğun görevidir.** Sınıfı geçmişse küçük bir hediye verebilirsiniz. Sınıfta kalmışsa cep harçlığını kesmek gibi cezalar vermeyiniz, tatilini tatillikten çıkaracak yaptırımlarda bulunmayınız.

Hiçbir çocuk başarısız olmak istemez. Başarısızlık, ihmal ve ilgi yitirmeye dayanıyorsa, sorumluluğunu anlatıp zayıf derslerini güçlendirecek çözümler kararlaştırabilirsiniz. Ancak *“tatilin içine etmemek”* gerekir. Çocuk onu sevdiğiniz, geleceğini düşündüğünüz için yanında olduğunuzu kavramalıdır.

Başarısızlığı çocuğun elinde olmayan nedenlerden de kaynaklanabilir: aile içi huzursuzluk, dil sorunu, zeka gelişimi vs. vs. Okulda başarısızlık süreklilik gösteriyorsa danışmanlıklarla işbirliği içinde çözüm arayınız.

Oyun, oyuncak, arkadaş

Oyun, çocuk açısından boş zaman geçirmek değil, aksine onun bedensel ve zihinsel yeteneklerini, el becerilerini geliştiren, nesnelere arasındaki mantıki ilişki ve bağlantıları kavrama ve kurmasını, sosyal ilişkilerini geliştirip pekiştirmesini sağlayan zevkli, keyifli ve eğlenceli bir öğrenme süreci ve çok ciddi bir uğraştır.

Bu nedenle çocuğa yaşına, bedensel ve zihinsel gelişim aşamasına uygun oyuncaklar temin etmek, hatta evdeki bir yiğin eşyayı oyuncak olarak kullanmak gerekir. Oyunağın pahalı olması değil, çocuğun yeteneklerini geliştirici olması önemlidir. Çocuk eşyası satan bit pazarlarında ucuz fiyatla faydalı oyuncaklar almak ve zamanı gelince de satmak m¼mk¼nd¼r.

Kendi başına işleyen ve çocuğu sadece pasif bir seyirci durumunda bırakan elektronik oyuncaklara fazla itibar etmemek gerekir. Araştırıp bulma, kurup bozma d¼rt¼s¼n¼ teşvik eden, renk, Şekil vb. ilişkileri oğrenmesini sağlayacak oyuncaklar tercih edilmelidir. Birlikte renkli kalem, kağıt, oyun makası, tehlikesiz yapışkanlar, oyun hamurları ve başka maddeler kullanarak yapılan karalamalar, resimler, boyama ve Şekil verme ve kesme gibi el işleri hem el becerilerini ve hem de zihinsel yetenekleri geliştirmek açısından özel önem taşır. Yaşa g¼re çeşitli “puzzle”ler (k¼çük parçaları yerleştirerek b¼t¼nlenen resim veya Őekiller, yap-bozlar), b¼y¼k ve k¼çük “Lego” taşları (inşa oyuncakları) çocukların yıllarca oynadıkları, rafa kaldırıp yeniden ¼ıkardıkları oyuncaklardır. T¼m bunları g¼zetim ve y¼netiminiz altında yapan, bozan ve oğrenen çocuk, giderek kendinden emin olarak kendi başına oynayacaktır.

Oyuncakları oyun bittikten sonra çocukla birlikte toplayınız, k¼çük parçalarını açık kutular, sepetler içine koyarak çocuğun alıp koyabileceği Şekilde bir k¼řeye veya rafa, kaldırınız. B¼ylece hem çocuğunuza d¼zenli yaşamayı oğretmiş olursunuz ve hem de takılıp d¼řmesini, yaralanmasını ¼nlemiř olursunuz.

Unutmayın: K¼çük çocuk olan evlerde her Şey yerli yerinde kalmaz, etraf dağılır, pislenir. Her Şey yerli yerinde olacak diye kendinizi baskı altına sokmayın. Çocuğa tehlikeli olacak, kırılacak Şeyleri ulaşmamıyacağı yerlere koyun. ¼nceden tedbir alın, sonradan canınız sıkılmasın. ¼rneęin yer ve ¼st¼ pislenecek diye boyama işlerini yasaklamayın, eski bir g¼mlek giydirin, bir ¼rt¼ serin veya başka ¼nlemler alın.

Çocuğunuz yalnız kalmasın, başka çocuklarla birlikte oynayabileceği ortamları yaratmaya ¼alıřın. Anaokulu ¼ncesinde anne-çocuk grupları bulunan kurumlara gidin veya çocuğu olan birkaç kişiyle **d¼zenli** olarak buluşun. Bu hem çocuğunuzun başka çocuklarla oynamasını, arkadaş edinmesini, sağlayacak, hem de benzeri durumda olan kişilerle g¼r¼ř¼p rahatlatmanıza, belki de yeni Şeyler oğrenmenize katkıda bulunacaktır.

Oyun ve oyuncaklar sadece bedensel ve zihinsel gelişimi teşvik etmez. Oyunlar belirli bir yaştan sonra başka çocuklarla işbirliği ve iletişim gerektirir. Arkadaşlarla oynarken yetişkin yaşamda gerekli sosyal yetenekler de gelişir: topluma uyum, s¼rt¼řme ve ¼atıřmalara ¼z¼mler bulma, insanları ¼lç¼p biğebilme, bekleme ve zor durumlara dayanma, başkalarının hak ve sınırlarına sayęı g¼sterme ... gibi.

Dil

Dil düşünme, nesnelere ve kavramlar arasında ilişki ve bağlantıları kurmayı, kısaca zihinsel faaliyetleri etkilediği gibi, onlar da dil ve konuşma gelişimini etkiler. Çocuklar daha ana karnındayken duyarlar, kendisiyle daha bu aşamada konuşmak, güzel şeyler söylemek, rahatlatıcı müzik çalmak, çocukla ilişkilerinizi olumlu yönde etkileyecektir. Çocuğun ana karnındayken çevresindeki bağırtı-çağırtyı, kavga-gürültüyü de duyduğunu ve bunların onu olumsuz etkileyeceğini unutmamak gerekir.

Bebekle o konuşmasa dahi sürekli konuşmak, yaptığınız işleri anlatmak, onun konuşma ve dolayısıyla düşünme yeteneğini geliştirecektir. Bebekle “*bebek dilinde*” konuşma çoğumuza sempatik görünür, ama doğru değildir. Her nesnenin, her olgu ve kavramın bir ismi vardır ve bunları kullanmak gerekir. “*Yemeğe*” “*mama*” demek gibi sözcükler kullanmak dil gelişimini geciktirebilir. Çocuk “*mama*” diyor diye siz de demeyiniz, doğru terimi kullanmakta devam ediniz.

Çocukla en iyi konuşabildiğiniz, yani sevgi, duygu, heyecan ve kızgınlığınızı en iyi ifade edebildiğiniz dilde ve düzgün konuşunuz. Genel olarak bu dil anadildir, ama olmak zorunda değildir. Birinci dil başka bir dil de olabilir. Çocukla bir büyükle konuşur gibi konuşunuz. Yaptığı hatalara gülmeyiniz, doğrusunu konuşma içinde tekrarlayınız. Ayrıca anadilini, dil bilgisi kurallarına uygun olarak ve zengin bir kelime hazinesi ile iyi öğrenirse başka dilleri öğrenmesi de kolaylaşır. Çocuk anaokuluna başladığında tek kelime Almanca bilmese dahi, müsait ortamda kısa sürede öğrenir. ***Çocuğun anadilini geliştirmesi için evde sürekli anadilde konuşmak, hatta zamanı gelince anadilden kitaplar okumaya teşvik etmek ve yazı dilini öğretmek yararlıdır.*** Bu Almancayı iyi öğrenmesini engellemez, aksine daha çabuk ve iyi öğrenmesine yardımcı olur.

Almancayı iyi öğrenmesi için yapılacak şeyler şunlar olabilir: Üç yaşında anaokuluna göndermek. Alman arkadaşlar da edinmesi için gerekli sportif ve benzeri etkinliklerin yapıldığı sosyal ortamlara, oyun gruplarına gitmek veya bu ortamları yaratmak. Almanlara önyargısız yaklaşmasını teşvik etmek. Bol bol da kitap okumaya yönlendirmek.

Yaşadığı dil ortamları hoşuna gidiyor ve bu ortamlarda kendini mutlu hissediyorsa, çocuk o dilleri zevkle konuşur. Almanca dersinde yeterli başarı gösterememenin arkasında anne-babanın onu derslerinde destekleyecek kadar Almanca bilmemeleri yatabilir, ancak bu en önemli neden değildir.

Çocuklar birden fazla dili aynı süreç içinde paralel olarak öğrenebilirler. Küçük yaşlarda özel bir çaba göstermeden birden fazla dil öğrenmek gelecek için

kolay ve büyük bir yatırımdır. İki dilli yetiştirmek istiyorsanız bunun ön koşulu, konuşmayı üslendiğiniz dili gerçekten iyi bilmenizdir. Bu durumda anne ve babadan her biri çocukla mümkün olduğunca sürekli ve tutarlı olarak sadece bir dili konuşmalıdır. ***Ancak Almancaya gerçekten çok iyi hakim değilsek, aile içinde tek dil kullanmak sağlıklı ve yeterlidir. Aksi takdirde yerleşen hataları düzeltmek, ilerde daha zor olur. Çocuk iki dil yerine iki yarım dil öğrenme tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir.***

Kreş, anaokulu

3 yaşına kadar çocuğun evde, aile içinde kalıp büyümesi, duygusal doyumlarını sağlaması, büyükler alemini ve dış dünyayı onlarla birlikte tanınması ve bizler açısından da anadilini öğrenmesi için önemlidir. Bu dönemde çocuğun yeri anne ve babasının yanındır.

Anne veya baba çocuğu tek başına büyütüyorsa kreşe verme zorunluğu doğabilir. Bu durumda çocuğu kreşe mümkün olduğunca geç vermeli ve günlük süreyi de kısa tutmaya çalışmalıdır. Devlet çocuk yetiştiren anne veya babalara ailenin gelirine göre bir miktar çocuk yetiştirme parası ödemektedir. Geliri olmayan veya yetersiz olanlara bu süre zarfında sorun çıkarmadan sosyal yardım da yapılmaktadır.

Büyük kardeşlerin anne ve babalarına yardımcı olmaları doğaldır, ancak anne-babaların sorumluluğunu üslenemezler. Bir alış-veriş için, yoğun bir işle uğraşırken kısa bir süre kardeşlerine bakabilirler. Büyük kardeşin bu görevi üslenebilmesi için yaşının ve sorumluluk duygusunun uygun olduğundan emin olmanız gerekir. Bu nedenle öncelikle bu görevleri gözetiminizde veriniz, gerekli tedbirleri alınız. “Pabucunun dama atıldığı” duygusunda olan kardeşlerle özel olarak ilgileniniz.

3 yaşından itibaren çocuğu anaokuluna vermek, başka çocuklarla birlikte olabilmesi, sosyal ilişkilerini ve davranışlarını geliştirebilmesi, anaokulunda uygulanan teşvik programlarından yararlanabilmesi ve Almancayı öğrenebilmesi için gereklidir. İlk yıl çocuğu yarım gün anaokuluna göndermek yeterli olabilir. 4-5 yaşından itibaren tam gün gönderilebilir. Anaokulundaki son dönemde çocuklar okula hazırlanırlar.

Genel olarak ister kreş, ister anaokulu ve isterse okul olsun, çocuklarımızın gittiği kurumlarla düzenli ilişki içinde olmak, veli toplantılarına katılmak, özellikle çocuk bakıcısı, eğitmen, öğretmen gibi personelle ön yargısız iletişim içinde bulunmak şarttır. Gerektiğinde özel randevu alarak ve bilhassa ayaküstü kapı arası görüşmelerinde çocuğumuzun bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimine ilişkin bilgiler almak, sorular sormak muhakkak gereklidir. Bu kişiler profesyonel bir gözle gelişimleri takip ederler, uyarıda bulunup yardımcı olurlar, sorun olduğunda uzmanlara gönderirler.

Ancak bu kişilerin de insan olduğunu, olumlu ilişkilerin etkili olacağını unutmamalıyız. Çocuğu ile ilgilendiğı görölen insana karşı taraf da daha fazla ilgi gösterir. Bu kurumların anne-baba veya çocuklar için düzenlediğı toplantı, eğlence gibi etkinliklere katılmak ve katkıda bulunmak ilişkileri pekiştirir. Anaokullarında ve okullarda Türk velilerin çoğı kez toplantılara katılmadıklarından, okul aile birliklerine girmediklerinden söz edilir ve yakınılır. Bu yerlerde çocuklarımızı ilgilendiren konular görüşölmekte, kararlar alınmaktadır. “*Almancam yetersiz*” gibi bahanelerin arkasına sığınıp bu tür toplantılardan uzak kalmak, çocuğa olan ilgisizliğin göstergesidir. Anaokuluna, okula verdikten sonra eğitim görevlerimiz ve sorumluluğumuzun bittiğini düşünmek, büyük bir yanılığdır. Ayrıca önemli görüşmelerde gerçekten ihtiyaç varsa tercüman getirilmesi talebinde bulunabilirsiniz. Belediyenin işbirliğı yaptığı bir tercümanlık servisi vardır.

Belediye çocuk yuvalarının (anaokulları) salı günleri saat 16.00 – 18.00 arası görüşme saatleri vardır. Başvurular, Mart ayının ilk Salı günü yapılmakta, Eylül ayında çocuk yuvaya gitmeye başlamaktadır. Açıkta kalmamak için üşenmeden yüklenicisi belediye veya başka kurumlar olsun evinize veya işinize yakın bir çok anaokuluna zamanında başvurmak gerekir. Her çocuğun tam gün olmasa da bir anaokuluna gitme hakkı vardır.

Kimin hangi semtte oturduğı genellikle gelir düzeyine bağlıdır. Bu nedenle ekonomik açıdan toplumun alt katmanlarına dahil olan bizlerin belirli semtlerde yoğunlaştığı bir gerçektir. Bu durum alt yapı sorunlarına ve özellikle anadili Almanca olmayan çocukların belirli anaokullarına yığılmalarına yol açmaktadır. 20 farklı anadil konuşan çocukların gittiğı, Alman çocuklarının azınlık, bazen küçük bir azınlık konumunda kaldığı anaokulları ve ilk okullar az değildir. Bu durum doğal olarak çocuklarımızın Almancaı iyi öğrenme koşullarını olumsuz yönde etkilemektedir. Destek programlarının uygulanmasını talep etmek gerekir.

Bu tür sorunların çözümü çok personel gerektirdiğinden zor ve pahalıdır. Çözüm siyasidir: örgütlü bir şekilde çözüm önerileri ve istemleri getirip karar mercilerine baskı yapmak, azınlık örgütlerinin görevidir. Bu nedenle ortalarda görünmemek yerine bu tür girişimleri desteklemek ve yalnız bırakmamak tüm azınlık açısından faydalı bir uğraşıdır. Bu uğraşilar uzun vadede sonuç verirler. Bizlerde doğum oranı yaşlanan Alman çoğunluk toplumunkinden yüksektir. Bu konuda toplumun demografik yapısını olumlu etkilediğimiz ortadadır. Çocuklarımızın içinde buldukları koşulları dikkate alıp, biçimsel değil gerçek fırsat eşitliğine kavuşacakları bir eğitim sistemini talep etmek doğal bir haktır.

Çocuktan yapamayacağı şeyleri beklemeyin

Çocuğu güç ve yeteneklerini aşan beklentilere yönlendirmeyin, önüne ulaşabileceği görevler koyun. Sık sık başarısızlığa, dolayısıyla hayal kırıklığına uğramak, mücadele gücünü ve yeni atılımlar yapma isteğini kırabilir. Küçük de olsa başarılar ve bunu takip eden ölçülü övgü ve ödülleri daha ileri hedefler için onu kamçılar.

Çoğu insanlar kendilerinden yapamayacakları şeyleri beklenildiği zaman iç huzurlarını yitirirler, strese girerler, hastalanırlar. Kendilerini veya başkalarını aldatma gibi savunma yöntemlerine başvurup sürekli bir kaçış girdabının içine düşerler. Bu nedenle okuldaki başarısızlık süreklilik kazanma eğilimi gösteriyorsa bir danışma kurumuna başvurmakta yarar vardır.

Çocuğa, onu büken görevler yüklemeyin

Özellikle kız çocuklarımıza daha küçük yaştan aşırı görev yükleriz: ev işlerine yardım etmek, küçük kardeşlerine bakmak gibi. Sizce çok güzel yapsa bile, bu görevleri sınırlı tutmak gerekir. Büyük kardeşin de çocuk olduğunu, yaşına göre anne ve baba sevgisine ve desteğine şiddetle ihtiyacı olduğunu, onun da **çocukluğunu doya doya yaşamaya, yeterince oynamaya, arkadaş ve yaşdaşlarıyla buluşmaya hakkı** olduğunu unutmamak gerekir. Ayrıca sık sık “*Sen büyüksün, o küçük!*” gibi gerekçelerle çocuğu küçük kardeş lehine feragata zorlamak, onun haklarını çiğnemek anlamına gelir. Hem bir yandan küçük kardeşine bakıp kendi oyun zamanından fedakârlık yapması, öte yandan da oyuncak veya eşyalarını ona vermesi istenir. Çocuk bu durumda haksızlığa uğradığı duygusundan kurtulamayacaktır.

Evde aşırı görevlerle manen ezilmiş bir çocuğun içine kök salan burukluk, hayatı boyunca onun peşini bırakmayacaktır. Bu nedenle yaşam ve aile planlamamızı gücümüze uygun bir şekilde yapmak, maddi yatırımları bir süre arka plana itip, en önemli yatırımın çocuklarımıza ayrılacak zaman ve ilgi olduğu yönünde düşünmek yararlı olacaktır.

Yalan ve Gizlilik

Çocuklar bu konuda da büyükleri örnek alırlar. Aşırı yasak ve cezalar, çocuğun hareket sahası ve özgürlüğünün çok kısıtlanması, aile içinde korkusuzca düşünce ve isteklerini ifade etme ortamının bulunmaması gibi tutumlar yalan

ve gizliliği teşvik eder. Çok küçük yaşlardan itibaren kendini ilgilendiren kararlara katılır, yaşlılarınınkinden çok daha dar bir hareket sahasına hapsedilmezse, yaptığı ettiği şeyler ilgi yerine sadece kısıtlama ardniyetiyle öğrenilmek istenmezse, çocuk yalan ve gizliliğe itilmemiş olur.

İki ayrı kuşak insanının anlayış, istek ve özlemlerinin farklı olacağı açıktır. Lakayitlık, ihmal ve önemsememe çizgisine düşmeyen en liberal ailelerde bile çocuğa sınırlar koyulur. Ebeveynin çocuğun yaşamıyla yakından ilgilenmesi, olası tehlikeler karşısında uyarıp koruması doğaldır. Ama çocuğa güvendiğini göstermek, onun da bu güveni hakkettiğini gösterebilmesine fırsat vermek gerekir.

Arkadaşlarıyla buluşma şansı tanınmayan çocuk, kendisine güven duyulmadığının ispatı olarak yanına/arkasına küçük kardeşi takılan kız çocuğu büyük bir olasılıkla *“Bugün ders geç bitti”* yöntemine başvuracaktır. Bir de bu çocuk erkek kardeşiyle arasında yapılan ayrımı, ona tanınan özgürlükleri görüp yaşarsa, eşitlik ve adaleti bu yolla sağlamaya çalışacaktır.

Aşırı sert ve katı bir baba karşısında çoğu kez anneler de bu yalan ve gizliliğe ortak olmak zorunda kalmaktadır. En iyi yöntem, babanın da tüm eğitim sorumluluğunu anneye yükleyip uzaktan hesap sorma kolaylığına kaçmamasıdır. Çocuğuyla küçük yaştan açık bir iletişim (ilgi, dinleme, anlatma, tehditsiz bir yumuşak dil) kuran baba, yönlendirme ve gelişimi zamanında görebilme şansına sahip olacaktır. Buna rağmen sorunların olacağı kesindir. Ama bu sorun geçiçi bir dalgalanma olacak, çocuğu veya tüm aileyi yıkan bir depresyon boyutuna varmayacaktır.

İsteğe karşı evlendirme

Toplumumuzda hala kanayan bu yaraya da değinmekte yarar var.

Görücü usuluyla, büyükler aracılığıyla evlenme dünyada en yaygın uygulamadır. Almanya’da da gazete ilanları aracılığıyla tanışıp evlenenler vardır. İster görücü, ister tanışma usuluyla olsun evlilikte temel ilke, damat ve gelin adaylarının bu evliliğe gönüllü olmaları gereğidir. Bu, gönülsüz yapılan evliliklerin hüsrarla sona ereceği anlamına gelmez. İnsanlar zaman içinde birbirleriyle kaynaşip uyumlu veya öyle görünen bir evlilik sürdürebilirler.

Erken çağda bazen eğitim ve öğrenimini bile yarıda keserek kızını/oğlunu istemediği biriyle evlenmeye zorlayan veya evlendiren aileler azalmakta, ama bu tür evliliklerin sonuçları hala gazetelere manşet olmaktadır. Tatilde pasaportuna el koymak gibi akla gelebilecek tüm maddi-manevi baskı, tehdit, şantaj ve vaad yöntemlerini kullanarak kızına veya oğluna damat veya gelin

adayını “gönül rızasıyla kabul etmesini” sağlamak da zorla evlendirmek demektir. İnsan kaderinin başkaları tarafından tayin edilmesi, istemediği bir insanın koynuna girmeye zorlanması, akla gelebilecek en korkunç uygulamalardan biridir. Bu tür planları sezinleyen veya benzeri aile ortamında yaşayan bazı gençler, özellikle genç kızlar, bir yolunu bulunca evden kaçmaktadırlar.

Gençlik Daireleri ile Çelişkiler

Kaçsın kaçmasın, sık sık şiddete maruz kalma, aşırı ihmal, tehlike, cinsel taciz ve benzeri durumlarda Gençlik Daireleri yasal görevleri icabı müdahale etmek ve çocuğu korumak zorundadırlar. Gerçi hakimler insanların kültürel ortamını dikkate alıp bazı kararlarına yansıtılsalar da, Almanya’da yasalar herkes için aynı şekilde bağlayıcıdır. “Çocuğumu elimden aldılar!”, “Aklını çaldılar!”, “O Alman sosyal pedagog aklına girdi!”, “Bizde durum başkadır!” gibi suçlamalar, hatta tehditler savurganca yapılmadan önce ailenin tarihçesini samimi olarak gözden geçirmek yararlı olacaktır.

Çocuğa pratikte daha fazla hak tanıyan ve onu daha fazla koruyan bir toplumda yaşıyoruz. Bu daireler hatalı bir yaklaşımda da bulunabilirler. Bazı memurların önyargıları da olabilir. Hatta “aşırı sert, katı, çoluğunu çocuğunu, eşini dövmekten başka bir şey bilmeyen, maço bir Türk babası” genelleştirmesi kafasına yerleşmiş olabilir. Unutmamak gerekir ki, bu insanlar görevleri icabı bu tür olaylarla sık sık karşılaşmakta ve etkisinde kalmaktadırlar. Ayrıca müdahale etmeden önce yaşına göre çocuğun rızasını almak zorundadırlar. (Aile baş edemediği için ailenin rızasıyla çocuğun bir yurda yerleştirilmesi ayrı bir konudur.) Bu sorunların bilincinde olan belediye, azınlıkların kültürel ortamlarını öğrenmesi, davranış ve kararlarında bunları dikkate alması ve önyargılarını aşabilmesi için memurlarına eğitim programları uygulamaktadır. Buna rağmen en etkin sonuç, bu tür olayların azalmasıyla alınacaktır.

“Başkaları ne der?” kaygısı ve ayıplar

İçinde bulunduğumuz akrabalık, komşuluk, arkadaşlık ilişkileri çerçevesinde geçerli olan toplumsal kurallara uymak en doğal ve doğru bir tutumdur. Ancak bunun da sınırlarını iyi belirlemek ve abartmamak gerekir. Davranış ve tutumlarımızın, başarı ve başarısızlıklarımızın, mutluluk ve mutsuzluğumuzun sonuçlarını çekecek olan eninde sonunda biz kendimiziz, yakınlarımız da olsa başkaları değil! Uygulamalarımızda başkalarının ne diyeceğine değil, öncelikle mantık ve duygularımıza kulak verelim.

Örneğin: Çocuğumuzun okulda başarılı olmasını isteriz. Bunun temel nedeni, onun ilerde kendi sorumluluğunu kendisi taşıyan, toplum içinde saygın bir konumu ve geçimini sağlayacak bir mesleği olan, kendini yenilemeyi ve geliştirmeyi öğrenmiş, kendiyile ve toplumla barışık bir kişi olmasını istememizdir. Dürüst, çalışkan, adil bir kişilik kazanmasını arzu etmemizdir. Başkalarının “*Aferin, bilmem nenin çocuğu doktor oldu*” demesi bize gurur verebilir ve bu da güzel bir duygudur. Ama bu, işin yan ürünü, yani cabasıdır. Bu nedenle çocuğun yetenek, beceri ve gelişimini iyi takip ederek ulaşabileceği gerçekçi hedeflere yönlendirmek akıllıca bir tutumdur. Başkalarının dediğini kulak ardı etmeyin, ama fazla da abartıp kendinizi başkalarına endekslemeyiniz.

Çocukları ayıplar içinde boğmamak gerek. Küçük çocukların bedenlerini tanımak, cinsel organlarına dokunmak doğal dürtü ve haklarıdır. Anne-babalarına da cinselliğe ilişkin sorular yöneteceklerdir. Vücudumuzun her organının bir ismi ve işlevi vardır, bunları gizlemenin bir yararı yoktur, zamanla mümkün de değildir. Bunları bir “*ayıp*” sözüyle geçiştirip tabulaştırmak, onların bu dürtülerine cevap vermeyecek, aksine öğrenmek isteğini kamçılacaktır. Çocuğun bedeniyle ahenkli ve barışık olması, gelişimini teşvik eder, ilerde mutlu bir hayat sürmesine katkıda bulunur. Aksi takdirde öğrenme ve araştırma dürtülerini kontrolünüz dışında gidermeye çalışabilirler. Bu tür konu ve sorunları açıklamayı bilmiyorsanız, ücretsiz eğitim danışmanlıklarından bilgi alabilirsiniz. Kaldı ki, ***edindiğiniz bilgileri bire bir uygulamak zorunda değilsiniz***, en azından bu konularda enine boyuna düşünüp taşınma olanağı bulmuş olursunuz.

Unutmayın: Gençlikte ve yetişkin yaşlarda mutlu bir özel yaşam sürebilmek, önemli ölçüde alınan cinsel eğitime de bağlıdır. İşlenen suçların önemli bir bölümünün arkasında cinselliğe ilişkin sorunlar yatmaktadır. Cinsel eğitim bir “*ayıp*” ile geçiştirilemeyecek kadar önem taşımaktadır.

Belki de “*ayıp*”ı diğer insanlara dürüstlük, adillik, haklarına saygı gibi kavramlarla ilişkilendirmek daha sağlıklı olacaktır.

Bir anlık öfke

Anne-baba olmak, çocuk yetiştirmek kolay değil, yıpratıcı. Günlük yaşamın dert, sıkıntı ve stresi, çaresizlik hissi yaratabilir, sonuçlarını düşünmeden hatalı davranışlara sürükleyebilir. Bu durumlarda kendinize hakim olmaya çalışın. Çocuğunuza atacağınız bir tokat sadece onun canını yakmayacak, duygu dünyasını alt üst edecektir. Tokatı attıysanız işiniz zor demektir. Tokat hem yasalara aykırıdır ve hem de sorunu çözmez, hatta sürekli dayak yiyen çocuklar artık bunu göze alıp kanıksayabilirler.

Bu nedenle sınırlarınıza hakim olmadığınız anlarda, kendinizi mümkünse başka uğraşılara yönlendirin. Mekan değiştirin, bir dükkândaysanız çocuğu kapıp başka bir yere gidiniz vs. vs. ... İyi olmadığını bile bile illa da bağırarsanız, önce derin bir nefes alın, kızdığınızı ve sizin de bağıracağınızı çok ciddi biçimde belirtiniz.

Eşler arası tartışma ve çatışmalar

Yetişme ortamları birbirine benzese bile her insan ayrıdır. En uyumlu görünen çiftler arasında bile tartışmalar ve çatışmalar doğaldır. Bunlar ayrı bir konudur. Karı-koca kavgaları çocuklarda anne veya babanın ayrılacağı, ikisinden birini kaybedebileceği korkusu ve duygusunu yaratır. Kavgaya neden olduğu düşüncesi ve suçluluk duygusu onu huzursuz eder. Çocuk yüzünden çıkan tartışma ve kavgalar da az değildir. Bunlar bitmek tükenmek bilmeyen mevzi savaşlarına dönüşebilirler. Bu tür kavgaları çocukların yanında yapmamak şarttır, ama aynı hanede onların bunu duyup anlamasını, hissetmesini önlemek çoğu kez mümkün değildir.

Herşeye rağmen çocuğu kavganın dışında tutmak şarttır. Sözlü ve sözsüz davranışlarla taraf tutmaya, hakemlik yapmaya zorlamak, çocuk için iki sevdiği insandan birini kaybetmek anlamına gelir. “*Senin yüzünden kavga ediyoruz*” suçlamaları, çoğu kez tedirginliğe, yaramazlık ve hırçınlığın artmasına yol açar. Çocuğu dert ortağı etmek, sırtına kaldıramıyacağı bir yükü yüklemektir; bunun bir dizi çok olumsuz ve kalıcı sonuçları olabilir. Ayrıca kavganın içine çekilen çocuklar, melek olmadıkları için bundan kendilerine yararlar sağlama eğilimine girebilirler. Böylece kavganın uzayıp gitmesine onlar da bir katkıda bulunurlar.

Çocuk sevgi, saygı, hoşgörü gibi olumlu duygu ve davranışları nasıl anne-babasını örnek alarak öğrenirse, kızgınlık, öfke gibi olumsuz duygular ile bunları kontrol altında tutmayı, sınırları aşmamayı, uzlaşmalara varmayı da onlardan öğrenir. Hayatta sadece sevgi yoktur. Çatışma, kızgınlık da vardır. Bunlar çocuktan gizlenemez. Ama şiddet kullanmadan, bedensel ve manevi örselemelere, aşağılamalara başvurmada uzlaşmaya varılabilirse, çocuk da çelişki ve çatışmaların olumlu bir çözümle sona erebileceğini öğrenmiş olur. Anne-baba ilişkisinin bozulmadığını görür, kendini güven içinde hisseder.

Sebebi ne olursa olsun uyum sağlayamayan çiftler medeni tartışmalar sonucu ayrılabilirler, boşanabilirler. Kavgasız-gürültüsüz ayrılmalar bile çocukta büyük endişe ve korkulara yol açar. Evlenme ve birlikte yaşama gibi ayrılma ve boşanma da hayatın bir gerçeğidir. Anne ve babayla ayrı ayrı da olsa olumlu ilişkiler içinde bulunan çocuklar, zaman içinde bu badireyi yara almadan atlattırılır.

Aile içi şiddet: kırılan kalp tamir olmuyor

Eşini döven, örseleyen bir kişinin aynı zamanda – çocuğuna vurmasa dahi – onu da dövmüş, örselemiş ve manen yaralamış olduğunu unutmayalım. Kaldı ki, eşlerini döven babalar çoğu kez çocuklarını da dövmektedir. Dövülen veya dövülme dahi şiddet ortamında, aile içinde şiddet kullanımını gören, duyan veya hisseden çocuklar ruhen yaralanmaktadır. Bunlarda bu manevi yaralanmalardan kaynaklanan davranış bozuklukları, psikosomatik hastalıklar ortaya çıkmaktadır.

Unutmayın: Bedensel ve manevi şiddet görerek büyüyen çocukların önemli bir bölümü ilerde başkalarına, güçleri yettiğinde de anne-babalarına, eşlerine ve çocuklarına şiddet uygulama eğilimi gösterirler. Bu da tam sizin istemediğiniz şeydir.

Başka bir insanın ruhi ve bedensel sınırlarını aşmayı tabu saymak, kendine yasaklamak gerekir. Özünde aile içinde şiddet uygulayan kişi kendini çaresiz ve yetersiz hissetmektedir. Şiddet kullanarak, sorunlara çözüm bulamadığını, meseleyi zorla bastırıldığını göstermektedir. Ancak sorun bu şekilde çözülmediğinden meseleyi zorla kapatmak geçici olmakta, durmadan patlak vermektedir. Kabullenmek istemeseler dahi aile üyelerine karşı şiddet uygulayan kişilerde ruhi dengesizlikler ve kişilik bozukları söz konusudur. Şiddet mağdurlarında – ki bunlar genellikle kadınlardır – ruhi bozukluklar olması veya ortaya çıkması söz konusudur.

Çoğu kez bu kısır döngüyü kırmak için profesyonel destek ve yardım almak gerekmektedir. Bu yardımı almayı kabullenmek, esas sorunun çözülmesi için ilk adım olabilir. Şiddete uğrayan kişi ve çocukların bedensel ve ruhsal sağlıklarını koruyabilmek veya zararı asgariye indirmek için, şiddet uygulayanı da daha büyük suç işlemekten alıkoyup koruyabilmek için psikolojik danışmanlıklara başvurmak, kısır döngüden çıkmanın esas yoludur. Gerekiyorsa tedaviye gitmek, hem aile ve hem de toplum için en yararlı yöntemdir. Bunda utanılacak, ayıplanacak bir şey yoktur. Şekerimiz yükseldiğinde çare bulmak için nasıl doktora koşuyorsak, ruhi yaşamımızda çalkantılar ve sorunlar ortaya çıktığında bir psikoloğa başvurmak da en doğal tutumdur.

Ayrılma, boşanma ve çocuk

Boşanma, ayrılma veya eşini kaybetme sonucu çocuğunu yalnız başına yetiştirme durumunda kalan kişilerin durumu gerçekten zordur. Çocuk, yaşına göre durumun farkına varır. Yine yaşını dikkate alarak ve aşırıya kaçmadan içinde bulunduğunuz maddi ve manevi zorlukları kendisine anlatınız. Uygun bir şekilde durum anlatıldığı zaman çocuk gerçeği kavrar ve uyum sağlar. Sizi güçsüz ve beceriksiz görür diye kaygıya kapılmaya gerek yoktur. Dikkat

edilecek noktalar şunlardır: anlattıklarınız onda suçluluk duygusuna yol açmamalı, kaldıramıyacağı doz ve biçimde olmamalı ve taşıyamıyacağı sorumluluklar talebini içermemelidir.

Önünüze “*Ben ona annesinin (veya babasının) yokluğunu hissettirmeyeceğim!*” gibi bir hedef kesinlikle koymayın. Çocuğunuza güzel, güvenli bir yaşam ortamı sağlayabilir, onu gelişiminde tüm olanaklarınızla destekleyebilirsiniz. Ancak ne anne babanın, ne de baba annenin yerini tamamen dolduramaz, cinsel farklılıklardan kaynaklanan özgül görev ve rolleri yerine getiremez. Bu konular ve yeni bir eşin hayatımıza girmesiyle ilgili konular bu küçük broşürün çerçevesini aşmaktadır. Bu nedenle uzmanlara danışmak en doğru tutumdur.

Eşimizden boşanabiliriz, çocuğumuzdan değil! Çocukla birlikte oturmayan anne veya baba

Ayrılan eşlerin çocuklarına söz ve davranışlarıyla verecekleri en önemli mesaj şu olmalıdır: **„Bizler artık bir çift olarak birbirimizle anlaşamıyoruz ve ayrılıyoruz, ama anne ve baba olarak her zaman sizleri sevmeye ve desteklemeye devam edeceğiz“**.

Ayrılma ve boşanma durumunda çocukla oturmayan eş, ki bu genel olarak babadır, çocukla her hafta veya on beş günde bir **düzenli** olarak ilişkisini sürdürmelidir. Yanına alıp gezerek, oynayarak ve benzeri uğraşlarla kısa bile olsa zamanını çocuğa zevk veren bir ortamda onunla dolu dolu geçirmelidir. Ayrılıktan sonra çocuğunun yüzüne bile bakmayan, ama sorumluluk almadan herşeyine karışmak isteyen babaların sayısı az değildir. Bu durumlarda çocukla ilgilenmek ne yeni eşin, ne büyük anne ve ne de büyük babanın görevi değildir. Çocuğu alıp televizyonun karşısına oturtmanın, büyük anneye veya yeni eşin yanına bırakmanın adı sorumsuzluktur. Çocuğun duygusal açıdan hem anne hem babaya ihtiyacı vardır. Kız olsun erkek olsun, çocuğun babayla etkileşim içinde olması, özdeşim yaparak sağlıklı bir kişilik kazanabilmesi, geleceği açısından çok önemlidir. Bahaneler bulmamak ve çocuğu aksatmadan düzenli aralıklarla almak ve o kısa zamanı ona ayırmak şarttır. Ayrılan kişi çocuk değil eski eştir.

Çocuğu laf taşıyıcısı yapmayın, taraf tutmaya zorlamayın

Hem anne ve hem de baba birbirlerinin yaşamından haber almak için çocuktan laf almaya çalışmamalı, çocuğa birbirlerini kötülememelidir. Ayrılık veya

boşanmayı hazmedememiş kişinin amacı, bu tür davranışlarıyla çocuğu eski eşe karşı kıskırtmak, ondan soğutup ilişkilerini bozmak, taraf tutmaya zorlamaktır. Bu tutumlar çocuğu korkunç bir manevi baskı altına alır. Çocuğun bu dönemlerde kösteğe değil, desteğe gereksinimi vardır. Zaten ayrılığın getirdiği dev sorunlarla bunalım içinde olan çocuk, belki de içinden hiç bir zaman çıkamayacağı girdaplara kapılabilir. Gidilmesi gereken tek yol, her eşin yeni yaşamını kurmak için çaba sarfetmesi, diğerinin işine, özel yaşamına karışmaması ve eski eşiyile onu bağlayan tek şeyin sadece ortak çocuk olduğunu unutmamasıdır.

Artık karı-koca olmayan anne ve baba, hiç olmazsa ortalık yatışmaya, yaralar kapanmaya yüz tutunca tek bir eğitim yönteminde anlaşmalıdırlar. Bunun için de mümkün olduğunca çabuk, kinden, kavgadan ve birbirine karışma dürtüsünden arınarak veya bu duyguları kontrol altına alarak iki medeni insan gibi çocuğu ilgilendiren konularda iletişimi sürdürmek, tüm taraflar açısından tek doğru yöntemdir. Bu ortam yaratılabilirse, çocuğa pahalı hediye almak, ayrıca ve daha fazla cep harçlığı vermek gibi gizli savaş ve satın alma yöntemlerinden vazgeçmek mümkün olur. Hepimiz biliyoruz, bu tür ortamda bulunmayanlar için bunları söylemesi kolay, ruhu dalgalanmalar ve çalkantılar içinde bulunanlar için ise uygulaması çok zordur. Ama yine de çocuk konusunda mantıklı ve adil bir iş bölümü ve işbirliği yapılması, kuşkusuz en başta çocuk açısından fakat aynı zamanda da anne ve baba açısından en yararlı ortamdır.

Anne-babadan ayrı kalma

Eskiden çok sık raslanan ve ikinci, üçüncü kuşağın küçümsenmeyecek bir bölümünün söz yerindeyse *“bir bozuk para gibi harcanmasına”* yol açan bir uygulama da, küçük çocukları uzunca bir süre Türkiye’de büyük anne gibi yakın akrabalar yanında bırakmaktı. Çok şükür bu uygulamalar kaybolmaya yüz tuttu.

Çocuğun, özellikle küçük çocuğun yeri anne-babasının yanındır. Ne kadar iyi bakarlarsa baksınlar, büyük anne ve benzeri kişiler çocuğun anne ve babaya olan duygusal ihtiyacını karşılayamazlar. Çocuğun kalbinin derinliklerinde anne-baba tarafından yalnız bırakılma, sevilmemeye, değer verilmeme gibi aşılması güç veya mümkün olmayan duygular kök salar, tamiri mümkün olmayan hasarlar ortaya çıkar. Sonradan dünyanın zenginliğini, parasını-pulunu onun önüne dökseniz dahi bunlar giderilemez.

Bir daha: çocuğa ayrılan zamanın önemi

Çocuğumuz bizim aynamızdır, ona en başta şekil veren bizleriz. Bizim yetiştirme ve eğitim yöntemlerimizdir. Erken çocukluk döneminde verilen yanlış eğitimin sonuçlarını ilerde değiştirmek kısmen mümkün değildir, kısmen de çok zordur.

Ekonomik durumu, fırsat eşitliği açısından çocuğun yaşamını büyük oranda etkiler. Özellikle çok çocuklu ailelerin durumu bu açıdan zordur. Bu inkâr edilemeyecek bir gerçektir. Ama eğitsel açıdan önemli bir faktör de çocuğumuza ayırdığımız zamandır. Şunu da eklemekte yarar vardır: ekonomik durumu çok kötü olmasına rağmen pırlanta gibi çocuklar yetiştiren sayısız anne-baba da vardır.

Ancak bazılarımızın çocuklarının geleceğini ve kendi geleceklerini garanti altına almak adına bazen birden bile fazla ek işe gittiklerini de biliyor ve görüyoruz. Herkesin ne kadar çalışacağını, kendisinin belirlemesi doğal hakkıdır. Ancak bunların çocuklarına ayıracakları zaman da doğal olarak çok azdır. Ancak büyük yorgunluklar ve ezilmeler karşılığı kazanılan paraların faturası çocuklarımıza, dolayısıyla bize çıkabilir. Hüsrana uğrayabilir, iyi niyetli çabalarımızın ters sonuçlar verdiğini görebiliriz.

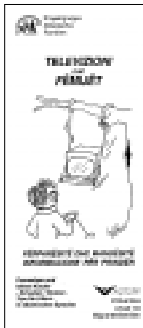
En azından çocuklarımızın erken çocukluk döneminde normal işten kalan zamanımızı çocuklarımıza ve aile yaşamımıza ayırmayı düşünmekte yarar vardır. Bunun söylemesi kolay, yapması zor olduğunu hepimiz görüyoruz. Herkesin sağlam bir ekonomik taban kurma isteği olduğuna saygı gösteriyoruz. Ancak dünyanın en zengin ve sosyal ülkelerinden birinde yaşıyoruz. Hayatın zor dönemlerinde, geliri olmayanlara veya yetersiz olanlara devletin sunduğu destekler de var: kira yardımı, anaokulu ücretlerine yardım, sosyal yardım gibi. En azından hukuki statüsü el verenler, hak ediyorlarsa bunlardan yararlanabilirler. Ancak bazı örneklerinde gördüğümüz gibi bugün zaman ayırmadıkları için yarın hüsrana uğrayanlar, olumsuz sonuç ve hataları bazen ne parayla, ne de zaman ayırarak telafi edebilirler.

“Ben annemden/babamdan böyle gördüm!”

Büyüklerimizden görüp öğrendiklerimizin bir kısmı bugün artık geçerli olmayabilir veya onlar bazı şeyleri - zamanın gereği olarak veya bilmedikleri için - bize öğretmemiş/öğretmemiş olabilirler. Hatalı şeyler de öğretmiş olabilirler. Eskiden yaptığımız bir takım şeyleri artık yapmıyor, yapmadığımız bazı şeyleri yapıyoruz. Hayat bitmeyen bir öğrenme süreci. Bilmediklerimizi öğrenmeye açık olmamız gerekir. Çocuk eğitimi ve başka konularda bize yardımcı olacak ve yol gösterecek bir dizi kurum var. Kendimizi çaresiz hissettiğimizde, sorunlarla baş edemediğimiz durumlarda yapılacak en iyi şey, bir danışma kurumuna başvurmaktır. En azından derdinizi anlatarak rahatlırsınız. Bu kurumlar ücretsiz olarak hizmet vermekte, bir kısmı da Türkçe konuşan uzmanlar çalıştırmaktadırlar. Bunlardan faydalanmak sizin yasal hakkınızdır.

Kaynakça / Quellen

- “Çocuk Ruh Sağlığı – Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik Gelişimi”, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, Özgür Yayınları, 24. Basım, Mayıs 2000
- “Gençlik Çağı – Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları”, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, Türkiye İş Bankası Yayınları, 3. Baskı, 1986
- “Çocuklar Dayaja Değil Sevgiye Muhtaçtır – Şiddetsiz bir eğitim için bilgiler”, Almancası: “Kinder brauchen Liebe, keine Hiebe” Broşür, Deutscher Kinderschutzbund e.V.
- “Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk 6 Yılı”, Prof. Dr. Haluk Yavuzer, Remzi Kitabevi, 13. Basım, Şubat 2001
- “Çocuk Eğitimi El Kitabı”, Prof. Dr. Haluk Yavuzer, Remzi Kitabevi, 13. Basım, Ekim 2001
- “Çocukta Dış Disiplin mi? İç Disiplin mi?”, Dr. Thomas Gordon, Çev.: Emel Aksay, Sistem Yayıncılık, 2. Basım, Ocak 2000

PULSUZ DİLEKÇE

Sevgili Annecigim, Babacığım;

Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim, size şunları söylemek isterdim:

Sürekli bir büyüme ve değişme içindeyim. Sizin çocuğunuz olsam da sizden ayrı bir kişilik geliştiriyorum. Beni tanımaya ve anlamaya çalışın.

Deneme ile öğrenirim. Bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz. Oyunda arkadaşlıkta ve uğraşlarımda özgürlük tanıyın. Beni her yerde, her zaman koruyup kollamayın. Davranışlarımdan sonuçlarını kendim görürsem daha iyi öğrenirim. Bırakın kendi işimi kendim göreyim. Büyüdüğümü başka nasıl anlarım?

Biyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum. Bunu önemsemeyin. Ama siz beni şımartmayın. Hep çocuk kalmak isterim sonra. Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum. Ancak siz verdikçe almadan edemiyorum. Bana yerli yersiz söz de vermeyin. Sözünüzü tutmayınca sizlere güvenim azalıyor.

Bana kesin ve kararlı davranmaktan çekinmeyin. Yoldan saptığımı görünce beni sınırlayın. Koyduğunuz kurallar ve yasakların hepsini beğendiğimi söyleyemem. Ancak, hiç kısıtlanmayınca ne yapacağımı şaşırıyorum. Tutarsız davrandığınızı görünce hem bocalıyor, hem de bundan yararlanmadan edemiyorum.

Öğütlerinizden çok, davranışlarınızdan etkilendiğimi unutmayın. Beni eğitirken ara sıra yanlışlar yapabilirsiniz. Bunları çabuk unutturum. Ancak birbirinize saygı ve sevginizin azaldığını görmek beni yaralar ve sürekli tedirgin eder.

Çok konuşup çok bağırmayın. Yüksek sesle söylenenleri pek duymam. Yumuşak ve kesin sözler bende daha iyi iz bırakır. «Ben senin yaşında iken...» diye başlayan söylevleri hep kulak ardına atarım.

Küçük yanlışlarımı büyük suçmuş gibi başıma kakmayın. Bana yanılma payı bırakın. Beni, korkutup sindirerek, suçluluk duygusu aşılıyarak uslandırmaya çalışmayın. Yaramazlıklarım için beni kötü çocukmuşum gibi yargılamayın.

Yanlış davranışım üzerinde durup düzeltin. Ceza vermeden önce beni dinleyin. Suçumu aşmadığı sürece cezama katlanabilirim.

Beni dinleyin. Öğrenmeye en yatkın olduğum anlar, soru sorduğum anlardır. Açıklamalarınız kısa ve özlü olsun. Beni yeteneklerimin üstünde işlere zorlamayın. Ama başarabileceğim işleri yapmamı bekleyin. Bana güvendiğinizi belli edin. Beni destekleyin; hiç değilse çabamı övün. Beni başkalarıyla karşılaştırmayın; umutsuzluğa kapılırim.

Benden yaşımın üstünde olgunluk beklemeyin. Bütün kuralları birden öğretmeye kalkmayın; bana süre tanıyın. Yüzde yüz dürüst davranmadığımı görünce ürkmeyin. Beni köşeye sıkıştırmayın; yalana sığınmak zorunda kalırım. Sizi çok bunaltsam bile soğukkanlılığınızı yitirmeyin. Kızgınlığınızı haklı görebilirim, ama beni aşığılıamayın. Hele başkalarının yanında onurumu kırmayın. Unutmayın ki ben de sizi yabancıların önünde güç durumlara düşürebilirim.

Bana haksızlık ettiğinizi anlayınca açıklamaktan çekinmeyin. Özür dileyişiniz size olan sevgimi azaltmaz; tersine, beni size daha çok yaklaştırır. Aslında ben sizleri olduğunuzdan daha iyi ve daha değerli görüyorum. Bana kendinizi yanılmaz ve erişilmez göstermeye çabalamayın. Yanıldığınızı görünce üzüntüm büyük olur.

Biliyorum, ara sıra sizi üzüyor, belki de düş kırıklığına uğratiyorum. Bana verdikleriniz yanında benden istediklerinizin çok olmadığını da biliyorum. Yukarıda sıraladığım istekler size çok geldiyse bir çoğundan vazgeçebilirsiniz; yeter ki beni ben olarak seveceğinize olan inancım sarsılmasın.

Benden «Örnek Çocuk» olmamı istemezseniz, ben de sizden kusursuz ana-baba olmanızı beklemem. Sevecen ve anlayışlı olmanız bana yeter.

Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi. Ama seçme hakkım olsaydı, sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim.

Sevgiler

Çocuğunuz

(„Çocuk Ruh Sağlığı“ Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, Özgür Yayınları, 2000, s. 408 - 410)

Danışmanlıklar

Eğitim, çocuk ve gençlerin gelişimi, aile içi, eşlerarası, ayrılma ve boşanmadan doğan sorunlar, okulda zorluklar gibi konularda ücretsiz danışma kurumlarına başvurabilirsiniz. Çekinmeyiniz, sorunlar büyümeden danışınız, bu hakkınızı kullanınız. Danışma kurumları semtlere göre iş bölümü yaptıklarından dolayı oturduğunuz semtteki kuruma başvurunuz. Almancanız yetersizse, Türkçe danışma yapan kurumlara, semtinizde olmasa da gidebilirsiniz.

Eğitim ve Aile Danışmanlıkları

Türkçe ve Almanca Danışmanlık

RAMERSDORF - RIEM - KIRCHTRUDERING - BERG AM LAIM
SOS Beratungs- und Familienzentrum SOS Kinderdorf e.V./DPWW
St.-Michael-Str. 7, 81673 München, Tel.: 089-43 69 08 0

ZENTRUM

AWO Landesverband Bayern Psychologischer Dienst für MigrantInnen
Goethestr. 53, 80336 München, Tel: 089-544 247 - 53

AWO KV München-Stadt / Verein Stadtteilarbeit Milbertshofen
Georgenschwaigstr. 27, 80807 München, Tel.: 089-35 65 15 03
Hasenberg - Feldmoching - Harthof - Olympiazentrum

Sozialer Beratungsdienst Hasenberg e.V. Diakonie
Riemerschmidstr. 16, 80933 München, Tel.: 089-31 20 96 - 0

Almanca Danışmanlık

ZENTRUM

Landeshauptstadt München Sozialreferat/Stadtjugendamt
Reisingerstr. 10, 80337 München, Tel.: 089-233 - 257 76

Evang. Beratungszentrum München e.V./Diakonie
Landwehrstr. 15 Rgb, 80336 München, Tel.: 089-590 48 130

Caritasverband
Herzogspitalstr. 7, 80331 München, Tel.: 089-260 62 45 - 46

LEHEL

Kath. Jugendfürsorge
Unsöldstr. 15, 80538 München, Tel.: 089-746 47 230 - 231

PASING - OBERMENZING - ALLACH - UNTERMENZING
Stadtjugendamt/Nebenstelle
Hillernstr. 1, 81241 München, Tel.: 089-233 372 72

LAIM - HADERN

Stadtjugendamt/Nebenstelle
Rushaimerstr. 2, 80689 München, Tel.: 089-54 67 36 0 - 1

NEUHAUSEN - NYMPHENBURG - MOOSACH
Stadtjugendamt/Nebenstelle
Dantestr. 27, 80637 München, Tel.: 089-166086

HASENBERGL - FELDMOCHING
Stadtjugendamt/Nebenstelle
Wintersteinsr. 12, 80933 München, Tel.: 089-313 24 25

SCHWABING - FREIMANN

Stadtjugendamt/Nebenstelle
Haimhauser Str. 13, 80802 München, Tel.: 089-39 10 14

HAIHHAUSEN

Verein-Schule-Beruf e.V./DPWW
Hochstr. 31, 81669 München, Tel.: 089-48 88 26

BOGENHAUSEN

Caritasverband/Nebenstelle
Cosinmastr. 123, 81925 München, Tel.: 089-95 93 91 80

ALTPERLACH - NEUPERLACH - TRUDERING

Ökumenische Beratungsstelle Caritas/Evang. Beratungszentrum
Lüderstr. 10, 81737 München, Tel.: 089-67 82 02 24

UNTERGESING - HARLACHING

Stadtjugendamt/Nebenstelle
Oberbibinger Str. 45, 81547 München, Te.: 089-699 23 55 - 59

FORSTENRIED - FÜRSTENRIED - SOLLN

Caritas/Nebenstelle
Königswieserstr. 12, 81475 München, Tel.: 089-755 92 50

(NEU-)AUBING - LANGWIED - LOCHHAUSEN

Pro Familia/DPWW
Bodenseestr. 226, 81243 München, Tel.: 089-897 67 30

Schul- und Bildungsberatung International

Goethestr. 53, 80336 München, Tel.: 089-233 268 74

IG - Interkulturelle Begegnung und Bildung e.V.

Elternteil - Erziehungs- und Bildungsberatung

Hermann-Linggstr. 12 / Rgb., 80336 Mün., Tel: 089-51 41 03 13

Faydalı Kitaplar

Aşağıdaki kitap listesinde bilimsel ama her anne-babanın anlayacağı bir dille yazılmış, tanıdığımız bir kaç kitap öneriyoruz. Tatile gittiğinizde Türkiye'de bir iki tanesini alıp belki de tatilde okumakta geçerken yarar vardır. Çocuk eğitimine ilişkin kitapları okuduğunuzur dahi görmesi, sizin onunla ilgilendiğinizin göstergesi olarak çocuğun gözünde saygınızı bir kat daha arttıracaktır.

1. **"Çocuk Eğitimi El Kitabı"**, Prof. Dr. Haluk Yavuzer:
Kısa, az metinli, çok resimli, bol örnek ve önerili, okuması ve anlaması çok kolay. Okuma alışkanlığı veya zamanı az olanlar bile sıkılmadan, isterlerse sadece kendilerini ilgilendiren bölümü okuyabilirler.
2. **"Çocuk Ruh Sağlığı – Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik Gelişimi"**, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu
3. **"Gençlik Çağı – Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları"**, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu
4. **"Değişen Toplumda Aile ve Çocuk"**, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu
5. **"Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocukunuzun İlk 6 Yılı"**, Prof. Dr. Haluk Yavuzer
6. **"Doğum öncesinden ergenlik sonuna - Çocuk Psikolojisi"**, Prof. Dr. Haluk Yavuzer

Belediye Kütüphanesi

Münchner Stadtbibliothek'in birkaç şubesi Türkçe yayınlar da ödünç vermektedir. Özellikle Giesing Kütüphanesi'nde bol sayıda ve çeşitli konularda Türkçe kitap vardır. Belirli günlerde size bilgi verebilecek Türkçe konuşan personel de vardır. Diğer kütüphanelerde bulunan kitaplar da getirilmektedir. Belediye Kütüphanelerine üye olup kimlik çıkartmak gerekir. Çocuklar ücretsiz olarak kitap alabilirler. Bu kütüphaneler Bebek ve Çocuk Bakımı, Öğrenmede İlk Adımlar, Sorunlu Çocuk, Kardeş Çocukları, Çocuk Psikolojisi yanı sıra romandan, öykü ve şiir kitabına, oyun kitaplarından sözlüğe, iki dilli kitaplara kadar zengin bir sunum yapmaktadır. Türkçe kitap bulunan kütüphanelerin listesi aşağıda çıkarılmıştır:

- Am Gasteig, Rosenheimer Str. 5, 81667 München
- Berg am Laim, Schlüsselbergstr. 4, 81673 München
- Giesing, St.-Martin-Str. 2, 81541 München
- Hasenberg, Blodingstr. 8, 80933 München
- Isarvorstadt, Kapuzinerstr. 28, 80337 München
- Milbertshofen, Schleissheimer Str. 340, 80809 München
- Neuaubing, Wiesentfeller Str. 68, 81249 München
- Neuperlach, Quiddestr. 45, 81735 München
- Westend, Schrenkstr. 8, 80339 München

Kütüphanede bulunan konumuza ilişkin bir kaç kitap ismi:

- *Çocuk ve İletişim*, İlim Öz
- *Çocuk ve Kişilik*, İlim Öz
- *Çocuğun Gelişim Dönemleri*, İlim Öz
- *Çocukta Uyum ve Davranış Bozuklukları*, İlim Öz
- *Çocuk ve Aile*, İlim Öz
- *Çocuk ve Eğitim*, İlim Öz
- *Anababaların En Çok Sorduğu Soruların Cevapları*, Grace Ketterman
- *Ana-Baba El Kitabı - Sağlıklı, Mutlu, Başarılı Çocuklar Yetiştirmek*, Acar Baltaş
- *Çocuğunuzla İşbirliği Yapabilme*, Elizabeth Pantley
- *Çocuklarınıza Verebileceğiniz En Büyük 10 Armağan*, Steven W. Vannoy
- *Çocuk Eğitiminin Anahtarları: Özgüven*, Tony Humpreys
- *Çocuğunuzla Sınır Koyma. Sorumluluk Sahibi, Bağimsız Çocuklar Yetiştirmenin Yolları*, Robert J. MacKenzie

Çocuk Yaşadığını Öğrenir

Eğer bir çocuk;

*Sürekli eleştirilmişse,
Kınama ve ayıplamayı öğrenir.*

*Kin ortamında büyümüşse,
Kavga etmeyi öğrenir.*

*Alay edilip aşağılanmışsa,
Sıkılıp utanmayı öğrenir.*

*Devamlı utandırılarak terbiye edilmişse,
Kendini suçlamayı öğrenir.*

Eğer bir çocuk;

*Hoşgörü ile yetiştirilmişse
Sabırlı olmayı öğrenir.*

*Desteklenip yüreklendirilmişse
Kendine güven duymayı öğrenir.*

*Övülmüş ve beğenilmişse,
Takdir etmeyi öğrenir.*

*Hakkına saygı gösterilerek büyütülmüşse,
Adil olmayı öğrenir.*

*Güven ortamı içinde yetişmişse,
İnançlı olmayı öğrenir.*

*Kabul ve onay görmüşse,
Kendini sevmeyi öğrenir.*

*Aile içinde dostluk arkadaşlık görmüşse,
Bu dünyada mutlu olmayı öğrenir.*

Dorothy Nolte

(AEV Diyalog Dergisi Sayı 9'dan alınmıştır)